

RPG-distriktet Småland-Öland

”RPG har sin grund i
**KRISTNA
VÄRDERINGAR**”

- om människosyn och värderingar

Ett inspirationsmaterial från RPG-distriktet Småland-Öland

”RPG har sin grund i **KRISTNA VÄRDERINGAR**”

- om människosyn och värderingar -

Materialet är kopplat till RPG:s måldokument.

*Riksförbundet Pensionärsgemenskap – RPG är en ideell och partipolitiskt obunden pensionärsorganisation som har sin **grund i kristna värderingar**. Den verkar för äldres rätt och villkor och är öppen för alla. RPG:s verksamhet vill erbjuda berikande aktiviteter och gemenskap, påverka genom opinionsbildning och förmedla samhällsinformation”.*

Så är ändamålsparagrafen i RPG:s stadgar formulerad och gäller för all verksamhet inom RPG.

Materialen består av olika delar:

- Del 1 Hur skapas värderingar?
- Del 2 Kristna värderingar, olika synsätt
- Del 3 Kristna värderingar i RPG
- Del 4 Ande, själ, kropp
- tre delar som bildar en helhet
- Del 5 Ökat intresse för kristna värderingar

Hur skapas värderingar?

Begreppet värderingar kan uppfattas som något abstrakt och svårt att konkretisera. Samtidigt vet vi att värderingar – synliga och osynliga - påverkar både mitt levnadssätt och de val jag gör.

Värderingar kan beskrivas som personliga riktlinjer och är en grundläggande övertygelse om vad som är viktigt i mitt liv. De fungerar som en inre kompass och är en referensbas för mina beslut och mitt sätt att agera. Många av dessa värderingar skapas tidigt i livet.

Är mina beslut i harmoni med mina värderingar kan jag känna tillfredsställelse. Tvingas jag ta beslut som hamnar i konflikt med mina värderingar kan jag uppfatta detta som ett nederlag. Jag kan tvingas omvärdera mina värderingar och ställningstaganden.

Företag, organisationer, banker och andra har ibland formulerade värderingar som det förväntas att all personal ska följa. Man följer sedan upp med frågor som kretsar kring ”nöjdhet” kring de tjänster man erbjuder. Det har blivit alltmer vanligt att en kund efter ett avslutat internetköp får via ett datasystem frågor eller symboler om hur man uppfattar den service man fått. På de sättet mäter man värderingar.

Ett typiskt exempel på här man mäter nöjdhet är en stor nordiskt kedja som säljer kläder. Men erbjuds att bli medlem för att få vissa rabatter. När man sedan handlar i någon av kedjans butiker kommer det efter en stund en fråga i datorn eller i telefonen: ”Hur nöjd är du med ditt köp”? eller ”Hur passar dina nya kläder?”. Ett annat exempel är banker som frågar om nöjdhet genom att man får fylla visst antal stjärnor för att visa hur nöjd man är. Där finns också en möjlighet att skriva ned egna synpunkter hur man uppfattar ”nöjdheten”. En del myndigheter har samma liknande system av uppföljning.

Del 2

Kristna värderingar – olika synsätt

När RPG bildades 1974 var det första namnet på RPG ”**Pensionärers Gemenskapsgrupper – med kristen inriktning – RPG**”.

Här markeras redan från början en värdering var verksamheten ha sin grund.

Synsättet på det som kan beskrivas som kristna värderingar och hur de påverkar och hur påverkat kan se olika ut. Ska kristna värderingar ses som ett historiskt dokument men som inte har något att göra med dagens samhälle, eller ska kristna värderingar ständigt vara aktuella till hjälp vid olika beslut och påverka samhällsstrukturer?

Exempel ett

Ett historiskt arv att förvalta, men inte mer

Kristna värderingar i Sverige har varit en grund för samhällsnormer, lagstiftning och kultur. Dessa värderingar visar sig i synen på människovärde, medmänsklighet och ansvar och olika traditionella ceremonier som konfirmation och bröllop och olika högtider. De har format en slags kulturell identitet som ska bevaras. Dessa värderingar har haft en viss betydelse, men de har inget med det moderna samhället att göra utan är endast historia, ett slags arv.

Katarina Barrling, docent i statsvetenskap, säger så här i en intervju:

”Det protestantiska, det kristna arvet som vi har med oss från förr, det har genomsyrat det sekulära tänkandet som gör att vi inte längre ser hur vårt tänkande bottnar i kristendomens dygder och syn på människovärde”¹

I bloggen Kulturminnet skriver Malin Kim om kristen kultur:

”Samhället bygger på en kristen moral, våra högtider har färgats av kristendomen och med mig bär jag minnen från kyrkans barntimmar,

¹ Ur en intervju i tidningen Hemmets vän 2025 02 25

konfirmationsläsning och åtskilliga kyrkbröllop. Nästan vart jag än reser besöker jag kyrkor och ibland väljer jag att delta i gudstjänster för att jag längtar efter att höra våra vackra psalmer. Därför var det länge självklart för mig att vara medlem i Svenska kyrkan. Varje år betalade jag ett antal tusenlappar i kyrkoskatt och det kändes bra att göra det – jag ville ju bidra till förvaltandet av det kulturarv som hade så stort personligt värde.

Den mentala process som fick mig att lämna kyrkan tror jag att jag delar med många. Få personer torde idag vara medlemmar i Svenska kyrkan av religiösa skäl; för de allra flesta är skälen snarare traditionella. Kyrkan har hamnat i det paradoxala läge att ett sekulärt och avkristnat folk vill att kyrkan ska bära upp religiösa traditioner.

Jag ångrar inte mitt utträde – att stanna kvar var en etisk omöjlighet – men det finns fortfarande en tagg kvar som skaver. Kyrkan rymmer ju ännu så mycket av kulturellt värde. Kyrkans anställda och frivilligarbetare fyller en ovärderlig funktion genom att vårda våra vackra kyrkor och den konst som ryms däri, sköta kyrkogårdarna och driva körer som kan sjunga vid kyrkliga högtider. Det skulle jag vilja stötta. Men det finns (mig veterligen) inget sätt att som medlem öronmärka sitt bidrag. Vi som skulle vilja ge vårt stöd till Svenska kyrkans kulturvårdande insatser har ingen möjlighet att välja just det. Antingen är man medlem helt och hållet och då får man acceptera den politiska agendan, eller också är man utanför och då är det svårt att bidra, även om man värdesätter kyrkans kulturbärande funktion.

Öppna upp för kulturellt medlemskap. Låt den som så önskar registrera sig som kulturmedlem och betala kulturkyrkoskatt. Se sedan till att kulturmedlemmarnas bidrag används specifikt till vård av det traditionella kyrkliga kulturarvet. Låt det gå till att renovera takmålningar, köpa in handstöpta ljus och sätta upp julspel i advent; låt det finansiera utställningar av kyrkohistoriska föremål, konserter med klassisk kyrkomusik och guidningar av våra kulturhistoriskt mest betydelsefulla kyrkobyggnader. stötta den omvandling ni betraktar som progressiv. I en tid då er omdaning skrämmer bort allt fler skulle det kunna få de sjunkande medlemstalen att vända och fler skulle kunna känna sig delaktiga i den kyrkliga traditionen igen. Det skulle betyda något, i en tid av kulturell stympning och utarmning.²

² Delar av en längre artikel i bloggen Kulturminnet

Exempel två

Kristna värderingar är levande och mer än kultur

Ett kristet perspektiv på medmänniskan innebär att beakta att alla är lika mycket värda och att varje människa är unik. Därför ska värderingarna hållas levande och aktuella. Varje människa ska behandlas med hänsyn och respekt. Ifrågasätts människovärdet är den plikt att göra allt för att motverka sådana tendenser. Värderingarna är mer än kultur, de är drivkrafter för en kristen bekännelse och för kristna värderingar där bibelns budskap är vägledande.

Psalm 766 i Psalmboken

är en intressant beskrivning av Gud och gudsbild:

Jag tror på en Gud som är helig och varm,
som ger kampglöd och identitet.
En helande Gud som gör trasigt till helt,
som stärker till medvetenhet.

Jag tror på en Gud som gråter med mig,
när jag gråter så allting är gråt.
En tröstande Gud som kan trösta likt den
som väntar tills gråten gått åt.

Jag tror på en Gud som bor inom mig
och som bor i allt utanför.
En skrattande Gud som vill skratta med mig,

På nästa sida finns fyra principiella ställningstaganden som kan vara till hjälp när man arbetar med kristen människosyn.

Människan är skapad till Guds avbild, har ett okränkbart värde och ett uppdrag att vårda skapelsen 1 Mos: 1:27 Gud skapade människan till sin avbild. Psaltaren 139:5 Du omger mig på alla sidor, jag är helt i din hand. 1 Mos 2:15 Herren Gud tog människan och satte henne i Edens trädgård att bruka och vårda den.	Kärlek till medmänniskan Matt 7:12 Allt vad ni vill att människorna skall göra för er, det skall ni också göra för dem. Matt 22:37, 39 Du skall älska Herren, din Gud, med hela ditt hjärta och med hela din själ och med hela ditt förstånd. Du skall älska din nästa som dig själv. Gal 3:28 Nu är ingen längre jude eller grek, slav eller fri, man eller kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus. Gal 6:2 Bär varandras bördor, så uppfyller ni Kristi lag.
Motstånd mot kränkningar, angripa förtryck Ordspr 19:17 Den som tar sig an den fattige lånar åt Herren och skall få lön av honom. Jes 58:9-10 Om du gör slut på allt förtryck hos dig, hot och hån och förtal. Om du räcker ditt bröd åt den hungrige och mättar den som lider nöd, då skall ljuset lysa fram i mörkret, din natt bli strålande dag. Amos 5: 24 Låt rätten välla fram som vatten och rättfärdigheten som en ousinlig ström. Matt 25:31-46 Sannerligen, vad ni gjort för någon av dessa minsta, det har ni gjort mot mig.	Förlåtelse, försoning och upprättelse genom Jesus Kol 3:13 Ha fördrag med varandra och var överseende om ni har något att förebrå någon. Liksom Herren har förlåtit er skall också ni förlåta. Ef 2:8 Ty av nåd är ni frälsta genom tron, inte av er själv. Guds gåva är det. Titus brev 2:14 Han (Jesus) har offrat sig själv för oss, för att friköpa oss från alla synder och göra oss rena, så att vi blir hans eget folk, uppfyllt av iver att göra det som är gott.

Kristna värderingar i RPG

När RPG bildades 1974 var det första namnet på RPG ”**Pensionärers Gemenskapsgrupper – med kristen inriktning – RPG**”. På det sättet betonades RPG:s grundläggande värderingar.

Den interimsstyrelse som valdes att leda den nya RPG-organisationen fick en bred ekumeniska sammansättning. Att på det här sättet mötas över samfundsgränserna är värt att uppmärksamma.

Styrelsen kom att bestå av:

Gösta Nicklasson	Svenska Missionsförbundet
Edgar Sundberg	Örebromissionen
Ingrid Andrén	Svenska Baptistsamfundet
Elisabeth Olsson	Svenska Alliansmissionen
Willis Säwe	Pingströrelsen
Ingrid Sjöberg	Frikyrkliga studieförbundet

Att inte Svenska kyrkan var med kan väl förklaras med att vid här tiden var Svenska kyrkan inte fri från staten. Svenska kyrkan hade också ansvar för folkbokföringen.

Omsorg om varandra

Styrelsen framhöll vikten av att ”vitala pensionärer besöker ensamma och isolerade äldre. Det finns många sådana i våra samhällen i dag. Den kommer att få stor betydelse för de ensamma men också för de besökande själva. De skall uppleva glädje då de gör något för andra”.³

Studerar man RPG:s historia har det hela tiden varit en bärande tanke att man skulle bry sig om varandra, stödja och uppmuntra varandra, försvara människovärdet och på andra sätt visa vad som kan ligga i begreppet kristna värderingar.

³ Utdrag från minnesanteckningar

Del 4

Vi återvänder till innehållet kristna värderingar. Denna artikel kan vara till hjälp för att fördjupa ytterligare.

Ande, själ, kropp tre delar som bildar en helhet

I boken ”Vad är då en människa?” (Libris) skriver professor Edgar Borgenhammar om tre delar som tillsammans bildar en helhet.

”**Kroppen** är vår utkikspunkt i den fysiska verkligheten. Det ljus som kroppen omges av har några få våglängder som är synliga för ögat. De impulser som ögonen får ställs samman till en bild där hörsel, smak, lukt och känsel spelar med. Den fysiska bilden omformas.⁴

Det **sjäsliga** handlar om de mönster som präglar vårt handlande. Sjäsliga förnimmelser kan iakttas i engagemang och passivitet, i det glada skrattet och i sorgens gråt. I vårt undermedvetna ligger mycket som bestämmer hur vi observerar och tolkar verkligheten.

Det **andliga** kan bidra till sammanhang och mening och lyfta människan från självdestruktion. Utgångspunkten är att det finns något som är större än vi själva och att vi själva önskar utveckla förståelse för djupare värden. Människovärde, omsorg och försoning kan inte helt fångas i en förnuftsmässig beskrivning. Dessa begrepp rör sig också på ett annat plan.

Allt som finns har ett ursprung. Eftersom människan inte själv skapat sin tillblivelse är hon ett resultat av något – hon är ett livsmirakel av kärlek född.

Kärleken är en kraft som inte kan ses med ögat, det är bara resultatet vi kan se. Den är en andlig egenskap. Något inom oss anar vår helhet, känner den. Det finns skäl till stor ödmjukhet inför det som kärlek skapar”.

⁴ Utdrag ur boken Vad är då en människa, Libris

Del 5

Ökat intresse för kristna värderingar - kan bidra till ett ökat engagemang i RPG

Flera religionsforskare menar att den finns ett ökande intresse för kristen tro och kristna värderingar. En slags inre längtan. I en orolig tid börjar man söka efter mer hållbara tidlösa värderingar.

När materialism, egoism och individualism tar över och blir drivkraft finns det ett annat synsätt som kan vara värt att ta till sig. Ande, själ och kropp, bildar, enligt kristen uppfattning och kristna värderingar, tillsammans en helhet.

Runar Eldebo, pastor och författare skriver i boken Vardagsord (Libris):

”Det som kännetecknar vår tid och vårt samhälle är att vi är materiellt inriktade. Vi mäter vårt liv i vad som kan räknas eller mätas. Ändå har ett slags underström i livet hunnit i fatt oss svenska. Vi är inte så materiellt inriktade som vi trott oss vara. En helighetslängtan har gått i dagen och människor börjar fråga efter andliga värden. Den andliga världen bjuder in en människa långsamt. Det som är andligt kan aldrig vara lättköpt”.⁵

Utveckla, växa och möta behov

Med det fina förtroende som RPG har i olika sammanhang bör det vara möjlighet för RPG att utvecklas och växa och möta denna ”helighetslängtan”.

Det kan finnas behov av nytänkande i innehåll, program och strukturer, men det är endast möjligt om vi har den längtan och den viljan!

Sammanställ av Curt Karlsson maj 2026

⁵ Vardagsord, Libris